

دیپلماسی و مأموریت دیپلماتیک

دکتر بهرام زارلی

دانشیار گروه علوم سیاسی دانشگاه ابن‌المای امام خمینی (ره)

سرشناسه	: نوازی، بهرام، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: دیپلماسی و مأموریت دیپلماتیک / بهرام نوازی
مشخصات نشر	: قزوین: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ۳۶۰ ص: جدول
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۲۴-۳۸-۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه‌نامه
یادداشت	: کتاب‌نامه
موضوع	: دیپلماسی
موضوع	: Diplomacy
موضوع	: روابط بین‌المللی
موضوع	: International relations
موضوع	: دیپلمات‌ها
موضوع	: Diplomats
شناسه افزوده	: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)
رده‌بندی کنگره	: JZ ۱۳۹۵ ۱۰۹۵۹ ۱۰۰۱
رده‌بندی دیویی	: ۳۲۷/۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۸۶۹۰۷

عنوان کتاب	: دیپلماسی و مأموریت دیپلماتیک
ناشر	: انتشارات دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)
پدیدآور	: بهرام نوازی
ناظر فنی چاپ	: حمید کلهر
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۲۴-۳۸-۸
نوبت چاپ	: چاپ اول ۱۳۹۵
شمارگان	: ۱۰۰۰ جلد
قیمت	: ۱۸۰۰۰ تومان
نشانی ناشر	: قزوین، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، تلفن: ۰۲۸-۳۳۹۱۴۲۶ و ۰۲۸-۳۳۷۸۰۰۵۰

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ بوده
و هرگونه مسئولیت محتوای اثر برعهده پدیدآور است.

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۵	فصل اول: کلیات
۷	مفهوم دیپلماسی
۱۴	تعریف دیپلماسی
۱۸	دیپلمات مأمور
۲۰	دولت و رابطه دیپلماتیک
۲۵	مأموریت دیپلماتیک
۳۱	اخلاق دیپلماتیک
۴۵	موقفیت دیپلماتیک
۴۹	خُرده‌آزار دیپلماتیک
۵۰	زبان مأموریت
۵۳	منابع مأموریت
۵۷	فصل دوم: تحولات دیپلماسی
۵۹	دوره‌های تاریخ دیپلماسی
۶۴	دیپلماسی سنتی
۶۴	دیپلماسی فنیقی
۶۵	دیپلماسی چینی
۶۷	دیپلماسی هندی
۶۸	دیپلماسی یونانی
۶۹	دیپلماسی رومی
۷۱	دیپلماسی بیزانسی
۷۳	دیپلماسی پایی
۷۴	دیپلماسی ایرانی
۸۲	دیپلماسی اسلامی
۹۰	دیپلماسی ایلخانی

۹۱.....	دیپلماسی نوین.....
۹۲.....	سفارت دائمی.....
۹۳.....	کنگره وستفالی.....
۹۹.....	کنگره وین.....
۱۰۷.....	جامعه ملل.....
۱۱۱.....	سازمان ملل متحد.....
۱۲۰.....	دیپلماسی عمومی.....
۱۲۶.....	دیپلماسی مجازی.....
۱۳۳.....	فصل سوم: مأموریت دیپلماتیک.....
۱۳۵.....	تدوین کنوانسیون: روابط دیپلماتیک.....
۱۳۷.....	اعضای ماه ریت دیپلماتیک.....
۱۴۹.....	برقراری مأموریت دیپلماتیک.....
۱۷۵.....	فصل چهارم: تسهیلات، مزایا و مصونیت‌های دیپلماتیک.....
۱۷۷.....	مسئله تفکیک و تنظیم.....
۱۷۹.....	تسهیلات دیپلماتیک.....
۱۸۲.....	مزایای دیپلماتیک.....
۱۸۸.....	مصونیت‌های دیپلماتیک.....
۲۰۳.....	مبانی نظری تسهیلات، مزایا و مصونیت‌های دیپلماتیک.....
۲۱۱.....	نتیجه‌گیری.....
۲۱۵.....	منابع.....
۲۱۵.....	منابع فارسی و عربی.....
۲۲۳.....	منابع انگلیسی و سایت‌های اینترنتی.....
۲۲۹.....	پیوست‌ها.....
۲۲۹.....	پیوست ۱: کنوانسیون ۱۹۶۱ وین درباره روابط دیپلماتیک.....
۲۵۹.....	پیوست ۲: کنوانسیون ۱۹۶۳ وین درباره روابط کنسولی.....
۳۰۷.....	پیوست ۳: مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه ایران ۱۳۵۲...۳۰۷.....
۳۵۷.....	پیوست ۴: قانون وظایف وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران ۱۳۶۴.....۳۵۷.....

پیشگفتار

این کتاب یک اثر پژوهشی اصیل از نویسنده می‌باشد: پژوهش اصیل از این نظر که برای تهیه آن به ده‌ها منبع علمی معتبر از اسناد، قوانین و مقررات بین‌المللی و داخلی گرفته تا کتاب‌ها و مقالات استادان و پژوهشگران کوشش‌های گسترده‌ای در موضوع دیپلماسی و مأموریت خارجی مراجعه شده و با دقت بسیاری مورد کنکاش و نقد قرار گرفته است؛ تصنیفی نیز از این جهت که طبق دستورالعمل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، سراسر اثر آکنده از نقد دیدگاه‌های نویسندگان رشته‌ای معرفی اشکالات بسیار موجود در کنوانسیون‌های بین‌المللی و قوانین داخلی ایران و همچنین ارائه نوآوری‌های علمی در زمینه دسته‌بندی موضوعی در فصل‌های دوم، سوم و چهارم این اثر است.

بسیاری از منابع فارسی موجود در زمینه دیپلماسی چه آنهایی که از سوی استادان بنام دانشگاه مانند جواد صدر (۱۳۹۰)، علی‌اصغر کاظمی (۱۳۶۵) و سعید خالوزاده (۱۳۹۱) یا از سوی دیپلمات‌های کارآموده وزارت امور خارجه همچون محمدرضا دبیری (۱۳۷۴)، پرویز ذوالعین (۱۳۸۱) و عباس معین‌زاده (۱۳۷۲) به رشته تحریر درآمده، باوجود محتوای ارزشمند اما از اشکالات بسیاری نیز در رنج‌اند که در

جای جای این اثر به آنها پرداخته و مورد نقد و اصلاح قرار گرفته‌اند. این اثر تلاش کرده تا منابع پژوهشی را با منابع اصلی همچون کنوانسیون‌های بین‌المللی ۱۹۶۱ و ۱۹۶۳ وین درباره روابط دیپلماتیک، و روابط کنسولی، و نیز قوانین مختلف داخلی مانند قانون وظایف وزارت امور خارجه ۱۳۶۴ و قانون امور گمرکی ۱۳۹۰، تطبیق داده و یافته‌های پژوهشگران را راستی‌آزمایی نماید. مدیریت روابط عمومی و بین‌الملل دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، حضور در نمایندگی‌های سیاسی، کنسولی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور (استرالیا، بریتانیا، روسیه، آفریقای جنوبی). همچنین مراجعه به برخی نمایندگی‌های خارجی در ایران (شوروی و روسیه، لیبی، استرالیا، بنان، هند، کره جنوبی، کانادا، آلمان و فرانسه)، عبور از گمرک‌های مختلف هری و مینی کشور، همه و همه فرصت مناسبی را در سال‌های گذشته برای من فراهم کرد تا از گفت‌وگو با دیپلمات‌های ایرانی و خارجی و مشاهدات خود، برای درک بهتر مأموریت دیپلماتیک و معرفی آن در این اثر استفاده کنم.

این کتاب برای بررسی موضوع دیپلماسی و مأموریت دیپلماتیک، مطالب خود را در چهار فصل، نتیجه‌گیری، کتابنامه و پیوست تنظیم کرده است. در فصل آغازین که به مقدمه، کلیات بحث و تشریح ماهیم اختصاص یافته، به انواع مأموریت خارجی دولتی و مفاهیم مختلفی که در هر یک از این مأموریت‌ها به کار رفته، پرداخته شده است. در فصل دوم، مروری بر پیشینه روابط دیپلماتیک و تحولات آن در دوره‌های مختلف تاریخی انجام شده و سپس در فصل سوم به مأموریت ثابت یا دائمی دیپلماتیک و در فصل چهارم، به تسهیلات، مزایا و مصریته‌ی اعضای دیپلماتیک پرداخته شده است.

از آنجا که نخستین کنوانسیون بین‌المللی درباره مأموریت خارجی دولتی (کنوانسیون ۱۹۶۱ وین درباره روابط دیپلماتیک)، از چندین اشکال ساختاری و مفهومی در رنج است، در موارد لزوم و برای فهم بهتر این مأموریت، مطالب کنوانسیون ۱۹۶۱ با مأموریت کنسولی و کنوانسیون ۱۹۶۳ وین درباره روابط کنسولی تطبیق داده شده است. ترجمه این دو کنوانسیون در پیوست ۱ و ۲ قابل مشاهده است.

اما اشکالی مهم‌تر از اینها، در ترجمه دو کنوانسیون ۱۹۶۱ و ۱۹۶۳ به فارسی و به هنگام تصویب در مجلس شورای ملی وقت و پیوستن ایران به آن دو کنوانسیون

صورت گرفته که در بخش پیوست‌ها، به منظور رعایت دقت و امانت در ارائه منبع رسمی، اشکالات ترجمه در متن سند اصلی به صورت خط‌خورده و اضافات صحیح آن که از سوی نویسنده این کتاب صورت گرفته در داخل علامت {} قرار داده شده تا علاوه بر توجه به اشتباه در ترجمه، دشواری خوانش اصالت آن نیز برطرف گردد. مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه و همچنین قانون وظایف این وزارت نیز در پیوست‌های ۳ و ۴ آمده است.

افراد بسیاری در تهیه این اثر به من کمک کردند؛ مرا به نوشتن تشویق کردند، در نمونه خوانی و واریسی هر یک از ارجاعات و منابع، دقت و ظرافت به خرج دادند و در انتشار آن پیمردن کردند. من از اینجا از همه آنان یاد و تشکر می‌کنم: پدر و مادر، و همسر و فرزندان. داوود که از هیچ‌گونه پشتگرمی و تشویق من، برای گام نهادن در این مجال دریغ نکرد؛ دوره اعلام سیاسی دانشگاه‌های آزاد اسلامی واحد زنجان و کرج، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، و دانشگاه شاهد که به مدت بیش از ۲۰ سال فرصت تدریس درس‌های «فنون سیاسی و آیین کنسولی» و «دیپلماسی و رفتار سیاسی در اسلام» را صمیمانه در اختیارم گذاردند؛ دانشجویانم در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد که با نهایت دقت و اظهارات و نوشته‌های من توجه کردند و با نهایت جدیت به تطبیق با منابع اصلی و رتق پرداخته و از ارائه نقدهای کارساز خود دریغ نکردند؛ و سرانجام نیز شورای اساتید دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) که پس از ارزیابی‌های گوناگون و اصلاح و بازنگری چند باره، موافقت خود را با انتشار این اثر اعلام کرد. اینان و بسیاری دیگر رحمتی را به جان خریدند که شایسته تقدیر و تشکر هستند. بدیهی است مسئولیت هرگونه نقص احتمالی در تصنیف این اثر متوجه اینجانب است و البته ارسال نقطه‌نظرات خوانندگان محترم به رایانامه من در چاپ بعدی این اثر کارگر خواهد افتاد.

info@navazeni.ir

دکتر بهرام نوازی

پاییز ۱۳۹۵